

Tot ca.1100 was Leuven niet veel meer dan een agrarische nederzetting, beschermd door een burcht van de graven van Leuven. Eén van hen, Godfried met de Baard, verwierf in 1106 de prestigieuze titel van hertog van Lotharingen. De bescherming van een burcht in een periode van vele lokale oorlogen en het prestige van de plaatselijke landheer boden groeimogelijkheden voor Leuven. Vanaf de 12de eeuw kreeg de nederzetting stedelijke allures. Zij ontwikkelde zich tot een regionale markt met gespecialiseerde markten en verkoophallen, waarvan de oudste de broodhalle is. Er werd in de stad munt geslagen en tol geheven.

Ca. 1150 werd de prille stad, ongeveer 60 ha, omweld met een stevige stenen muur en versterkte poorten. Delen van deze muur zijn nog altijd zichtbaar aanwezig in het historisch stedelijk landschap, o.a. in het stadspark.

De gunstige ligging van de stad op het kruispunt van de handelsweg en de Dijle was eveneens een niet te onderschatten meerwaarde voor haar economische ontplooiing. De Dijle was in die tijd stroomafwaarts pas bevaarbaar vanaf Leuven. Stroomversnellingen veroorzaakt door een geologische drempel ter hoogte van het Groot Begijnhof waren daar niet vreemd aan.

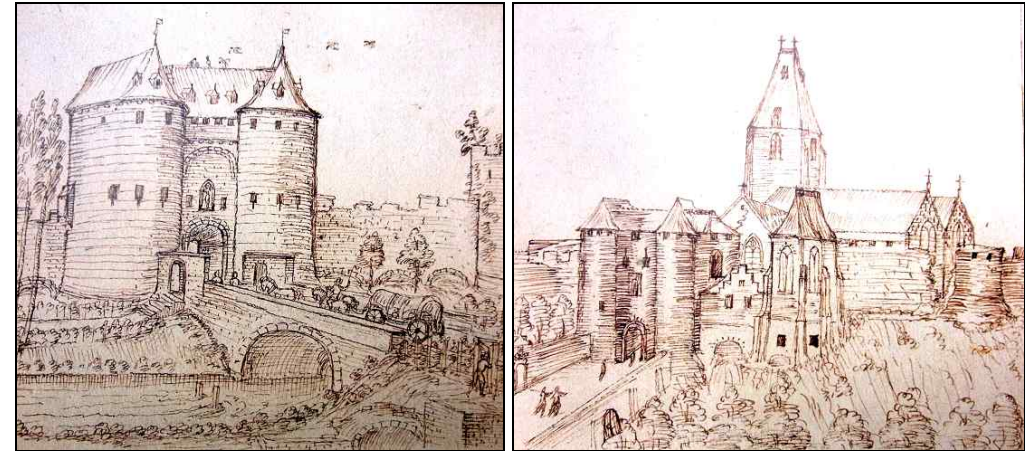

Naast de Vismarkt lag de 'Craenendonck', met hijskranen voor de overslag van goederen. (M)

Leuven was dan ook een geschikte overslaghaven voor goederen zoals hout, wijn, kalk en graan aangevoerd uit het Hageland en uit een deel van het zeer vruchtbare Haspengouw. Alleen Zoutleeuw, waar de Kleine Gete stroomafwaarts bevaarbaar werd, bood enige concurrentie als inscheephaven van hogergenoemde Haspengouwse producten. Vanuit Leuven bereikten deze goederen, via Dijle, Rupel en Schelde, Mechelen en Antwerpen, eveneens opkomende regionale markten. Goederen uit Zoutleeuw bereikten beide regionale markten via Gete en Demer. Vanaf Werchter deelden de Zoutleeuwse schippers met de Leuvense schippers de Dijle.

Vanaf de 13de eeuw zal een nieuwe handelsweg, de Keulse route, een grote rol spelen in de economische ontwikkeling en bloei van het middeleeuwse Leuven. Tijdens de 12de eeuw ontwikkelde Brugge zich tot het grootste internationaal commercieel knooppunt van Noordwest-Europa. Brugge had o.a. intensieve contacten met Keulen van waaruit de uit Brugge aangevoerde producten verder hun weg vonden naar het rijke Rijnland, het Duitse hinterland en zelfs verder op naar Krakau en Kiew. Vanaf ongeveer 1150 verkozen steeds meer Keulse en Brugse kooplieden te reizen over land i.p.v. de omslachtige Rijnroute te gebruiken.

De nieuwe landroute liep over Gent, Aalst en Brussel. Vanuit Brussel waren er twee mogelijkheden Ofwel reisde men verder naar Keulen via Leuven, Tienen, Zoutleeuw, Sint-Truiden, Maastricht en Aken. Ofwel nam men naar Maastricht een meer noordelijke weg via Vilvoorde, Haacht, Zichem, Diest en Hasselt.

De Biestpoort en de Sint-Michielspoort telkens de veldzijde. Beide poorten waren een vertrouwd beeld voor de vele kooplieden van en naar Brugge en Keulen. *Cockx en Huybens, Leuvense Prentenatlas, p. 45 en 50, uitgave van het GOKLO,*

De aanwezigheid van de vele internationale kooplieden langs deze transitoroute, naast de Hansazeevaart wellicht de belangrijkste handelsweg van Noordwest-Europa, stimuleerde in de Brabantse steden de vervaardiging van goederen i.z. kwaliteitslaken, toen het product bij uitstek van het internationale handelsverkeer. Mettertijd gingen verschillende steden, gelegen langs de Keulse route, actief participeren aan de internationale handel.

In de periode 1271-1278 wordt er in Engeland melding gemaakt van Leuvense inkopers van wol en verkopers van laken. In 1260 zijn Leuvenaars actief in Vlaanderen en exporteren zij hun laken naar Parijs. De Leuvense handschoenen waren bij de hovelingen in heel Europa zeer gezocht. De kooplieden reisden eveneens naar de internationale jaarmarkten van Vlaanderen en Champagne. Italiaanse kooplieden, talrijk aanwezig op laatst genoemde jaarmarkten, brachten het Leuvense laken naar Zuid-Europa. Het vond zijn afzet in Italië, Spanje, Noord-Afrika en Constantinopel.

Leuven en Mechelen werden in Brabant de leidende lakensteden. Tienen, Zoutleeuw, Zichem, Aarschot en Diest waren eerder kleine productiecentra.

De internationale kooplieden op weg naar Keulen kwamen de stadskern binnen via de Biestpoort (Brusselsestraat, ter hoogte van het Handbogenhof) en verlieten de stad via de Sint-Michielspoort (Hoelstraete nu Tiensestraat). Brusselse- en Tiensestraat maakten deel uit van de Keulse route, een van de drukste handelswegen in Noordwest-Europa.